

შიდა აუდიტის სისტემა და მისი სრულყოფის გზები

ლია კვარაცხელია,
სტუ-ს ასოცირებული პროფესორი,
მარინა პრიხოდეკო
სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

საფინანსო-ეკონომიკური კონტროლის ყველაზე უფრო ეფექტიან და საერთაშორისო დონეზე აპრობირებულ ფორმად მიჩნეულია აუდიტი და მისი ცალკეული სახეობები. საყოველთაოდ მიღებულ პრაქტიკაში გამოიყოფა აუდიტორთა სამი ძირითად ჯგუფი: შიდა აუდიტი, გარე აუდიტი და სახელმწიფო სექტორის აუდიტი. შიდა აუდიტი 60 წლის განმავლობაში აღიარებულია როგორც თვითრეგულირებადი პროფესია, რომელშიც მოღვაწეობენ 165-ზე მეტ ქვეყანაში მცხოვრები პრაქტიკოსები. ორგანიზაციები, სადაც შიდა აუდიტორები საქმიანობენ, და გარემო, რომლებშიც ეს ორგანიზაციები არსებობენ, სულ უფრო კომპლექსური ხდება. შესაბამისად, შიდა აუდიტის საქმიანობა სულ უფრო და უფრო მაღალ სტატუსსა და მნიშვნელობას იძენს სახელმწიფო, კერძო და არასამთავრობო სექტორებში.

საკვანძო სიტყვები: შიდა აუდიტი, სახელმწიფო აუდიტი, გარე აუდიტი, სახელმწიფო კონტროლი, ფინანსური რისკი.

INTERNAL AUDIT SYSTEM AND WAYS TO IMPROVE IT

Lia Kvaratskhelia,
Marina Prikhodko

ABSTRACT

Internal audit is internal control mechanism, which has an important and necessary role for successful functioning of the organization. Its goal is risk assessment, analysis, and the elimination of the corresponding controls. The analysis and studies implemented for assessing real situations in public sector's control (the outer-interviewed the State Audit Office and others. Public services, internal auditors) have shown that the public sector needs development and improvement of the internal audit, as the qualification, as well as a structural point of view. It is necessary to create an internal audit structural unit of the facilities and the standards or the laws relevant implementation in the public sector. The objectivity and independence principles protecting is which must be determined as the internal auditors of a risk-based audit recommendations issued assessment if benefits can be determined. It is essential to give right information to the auditing about the audit, as well as constant and direct communication with external audit.

This will reduce the negative attitudes, which directly affects the effectiveness of the activities implemented by the internal audit. Research methodology: The basic research methodology represents as general scientific as economic research methods. Namely functional analysis and synthesis, abstraction, comparison, the systematic and logical approaches, survey, assessment, economic –mathematical, economic– statistical and other Results and implications: The article deals with problems of internal audit in Georgia. Particularly the accent is done on problems of public sector internal audit. The issue has been selected for its relevance and importance, because of developing this field in our country that requires a number of ways to solve problems. In this paper according to research we have presented the problems and set goals of resolving them. Conclusion: The internal control system application and development plays a key role of the country's management system. The internal control is detected as an internal audit forms in the public sectors which evaluates and improves risk management with systematic and disciplined approaches. To control and governance process effectiveness is directed towards the full implementation of the institution's objectives. While audit will be implemented completely and according to standards in the public sector, audit organizations will be able to reduce the risks to a minimum, which will achieve the goals and the organization's valuable resources management systems, processes and people-related processes in an efficient and rational planning - implementation.

Keywords: Internal Audit, State Audit, External Audit, State Control, Financial Risk.

* * * *

შიდა აუდიტის სტრატეგიული გეგმა, ისევე როგორც შიდა აუდიტის წლიური გეგმა, უნდა შემუშავდეს აუდიტის რისკის შეფასების შედეგების საფუძველზე, ადრინდელი აუდიტის გამოცდილების, არსებული რესურსების (დროის და ადამიანური) გათვალისწინებით. შიდა აუდიტის სტრატეგიული გეგმის შემუშავების პროცესი აუდიტის სუბიექტის უფროსს ეხმარება ისეთი საკითხების განსაზღვრაში, როგორიცაა:

- ადამიანური რესურსის განაწილება აუდიტის სხვადასხვა სფეროზე _თანამშრომლების ცოდნის, უნარ-ჩვევებისა და გამოცდილების მიხედვით განაწილება რთული და მაღალი რისკის ოპერაციების/

სისტემების და შედარებით ნაკლები ტექნიკური ცოდნით განსახორციელებელ აუდიტებზე;

- როგორ განხორციელდება აუდიტის პროცესის მართვა და ზედამხედველობა;

- ხარისხის უზრუნველყოფის პროგრამის შემუშავება და სხვა. შიდა აუდიტის სტრატეგიული გეგმის შემუშავების შემდეგ უნდა შემუშავდეს შიდა აუდიტის წლიური გეგმა. შიდა აუდიტის სტრატეგიული გეგმა შემუშავდება ერთხელ, თუმცა მისი გადასინჯვა აუცილებელია პერიოდულად (ორ წელიწადში ერთხელ მაინც).

შიდა აუდიტის წლიური გეგმა უნდა შემუშავდეს ყოველი წლის ბოლოს, ახალი ფინანსური წლის დაწყებამდე მინიმუმ ერთი თვით ადრე. შიდა აუდიტის სუბიექტის უფროსი შიდა აუდიტის სტრატეგიულ გეგმას, ისევე როგორც შიდა აუდიტის წლიურ გეგმას, დასამტკიცებლად წარუდგენს დაწესებულების ხელმძღვანელს. შიდა აუდიტის წლიური გეგმა უფრო დეტალურია, ვიდრე შიდა აუდიტის სტრატეგიული გეგმა. შიდა აუდიტის წლიურ გეგმაში, პირველ რიგში, აისახება რისკის შეფასების შედეგების ანალიზი, ხოლო შემდეგ – აუდიტის დანარჩენი პროცედურების განხორციელების გეგმები. აღნიშნული მოიცავს როგორც აუდიტის პროცედურის ხასიათს, ისე აუდიტის მოქმედების სფეროს და თითოეული აუდიტის განხორციელების ვადებს. შიდა აუდიტის წლიურ გეგმაში გათვალისწინებულ უნდა იქნეს (წარსული გამოცდილების საფუძველზე) გარკვეული თავისუფალი დრო (სხვადასხვა გამოცდილების, ცოდნის და უნარჩვევების მქონე თანამშრომლების არა გეგმური აუდიტის ჩასატარებლად დაწესებულების ხელმძღვანელის მოთხოვნის ან გადაცდომის ეჭვის საფუძველზე).

შიდა აუდიტების უმეტესობის განხორციელების პირველი ნაბიჯია იმსტრუქტურის/დაწესებულების შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულის/სისტემის ორგანოს ხელმძღვანელობის ინფორმირება აუდიტის ჩატარების შესახებ, რომელშიც აუდიტის განხორციელება არის დაგეგმილი. ეს ხორციელდება ოფიციალური წერილის მეშვეობით, რომლითაც აუდიტის ობიექტის ხელმძღვანელობას ოფიციალურად ეცნობება დაგეგმილი აუდიტის შესახებ. აღნიშნულ წერილში მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ როდის არის დაგეგმილი აუდიტის ჩატარება, ვინ ჩაატარებს აუდიტს და რატომ ტარდება აუდიტი (მიმდინარე, გეგმური, ხელმძღვანელობის მოთხოვნა და სხვ.).

აღნიშნული ოფიციალური წერილი, აუდიტის ობიექტის ხელმძღვანელობის გარდა, უნდა გაეგზავნოს უშუალო ხელმძღვანელსაც და მასში უნდა აისახოს შემდეგი ინფორმაცია: ა) აუდიტის მიზნები და მოქმედების სფერო;

ბ) აუდიტის დაწყების თარიღი და ხანგრძლივობა;

გ) აუდიტის ჩატარებისათვის პასუხისმგებელი პირების (მინიმუმ ჯგუფის ხელმძღვანელის) სახელი და გვარი.

აუდიტის ობიექტისაგან წინასწარ უნდა იქნეს მოთხოვნილი ფინანსური ანგარიშგება, სტატისტი-

კური ანგარიშები და კონკრეტული აუდიტის მიზნის სხვა შესაბამისი ანგარიშები, რაც აუდიტორებს დაეხმარება არსებული მდგომარეობის უკეთ აღქმასა და ტენდენციების დადგენაში.

არსებობს შემთხვევები, როდესაც აუდიტის ობიექტს არ ეგზავნება აუდიტის დაწყების შესახებ ოფიციალური წერილი, მაგალითად, როდესაც გადაცდომასთან დაკავშირებით მოულოდნელად ტარდება აუდიტი და მის შესახებ მხოლოდ დაწესებულებათა ხელმძღვანელებმა შეიძლება იცოდნენ. თუმცა გათვალისწინებულ უნდა იქნეს, რომ არაგეგმური აუდიტის ჩატარება არღვევს აუდიტის ობიექტის მუშაობის ჩვეულებრივ რიტმს და ქმნის სირთულეებს მათ მიერ დაკისრებულ მოვალეობათა სრულ ფასოვნად შესრულებას თან დაკავშირებით. ამიტომ არაგეგმური აუდიტის ჩატარება უმჯობესია მხოლოდ აუცილებელ, უკიდურეს შემთხვევებში. ამას თან, არაგეგმური აუდიტის ხშირად ჩატარებამ შეიძლება შიდა აუდიტის სუბიექტის მიერ და გეგმილი, შიდა აუდიტის წლიურ გეგმაში ასახული აუდიტების განხორციელება და აყენოს საფრთხის წინაშე. შიდა აუდიტის ფარგლებში განხორციელებული ობიექტის გამოკვლევა აღნიშნულ გამოკვლევას დიდი მნიშვნელობა აქვს აუდიტორული ძალისხმევის მიმართულების, კონკრეტული სფეროებისა და მასშტაბის დასადგენად; ეს არის პირველი ეტაპი, რომელიც ხორციელდება აუდიტის ჩატარების ადგილზე. დაუშვებელია შიდა აუდიტორმა კონკრეტული მიზნის ან ამოცანების გარეშე დაიწყოს დოკუმენტების აუდიტორული შემოწმება და საქმიანობაზე დაკვირვების განხორციელება. ობიექტზე გამოკვლევის ჩატარება აუდიტორებს შესაძლებლობას აძლევს:

ა) გაეცნონ სხვადასხვა სისტემას;

ბ) შეაფასონ აუდიტორული შემოწმების სფეროებში შემავალი სხვადასხვა სისტემის კონტროლის სტრუქტურა და კონტროლის რისკი.

იმ შემთხვევაში, თუ აუდიტის ჯგუფის წევრები სათვის უცნობია აუდიტორული შემოწმების ობიექტის ადგილი და მისი ხელმძღვანელობა, აუცილებელია მათი გაცნობა, ამას თან, აუდიტის დაწყების შესახებ წერილში წარდგენილი ნებისმიერი შეკითხვის დაზუსტება. ამავე დროს, ჯგუფის ხელმძღვანელმა აუდიტორმა უნდა შეიმუშაოს მოთხოვნები დაგეგმილი გასაუბრებისათვის და შეადგინოს გრაფიკი.

ობიექტზე გამოკვლევის განხორციელებისას აუდიტორებმა უნდა გადამოწმონ დაწესებულების სტრუქტურა, მათ შორის, სწორად არის თუ არა მითითებული კონკრეტულ აუდიტთან დაკავშირებული ძირითადი თანამშრომლების სახელები და გვარები. აუდიტორი უნდა გაეცნოს ფუნქციურ პასუხისმგებლობებს და საქმიანობის მონაწილე ძირითად პირებს. ხშირად დაწესებულების სტრუქტურაში მითითებული თანამდებობების დასახელებები არ ასახავს მოცემული თანამდებობის რეალურ ფუნქციებს. შესაბამის დროს მოთხოვნილ უნდა იქნეს ოფიციალური თანამდებობრივი მოვალეობების აღწერილობები. იმ შემთხვევაში, თუ მოცემულ სტრუქტურულ

ქვედანაყოფს (ერთეულს) ან/და დაწესებულებისადმი დაქვემდებარებულ ერთეულს არ გააჩნია ფუნქციური განაწილება, აუდიტორმა უნდა შეადგინოს ორგანიზაციული სტრუქტურის სავარაუდო მონახაზი და თავისი ვარაუდი განიხილოს იმ სტრუქტურის ხელმძღვანელობასთან, რომლის აუდიტორული შემოწმებაც მიმდინარეობს.

შესაბამისი პოლიტიკისა და პროცედურების სახელმძღვანელოების ასლებისა და საჭირო მონაცემების მიღება აუდიტორის სამუშაო დოკუმენტებისათვის შესაძლოა ონლაინ რეჟიმში, რისთვისაც მოპოვებულ უნდა იქნეს მათზე შესაბამისი დაშვება. შესწავლილ უნდა იქნეს შესაბამისი კანონები და მარეგულირებელი წესები, ასევე ხელმძღვანელობის დირექტივები, რომლებიც უნდა შესრულდეს. აუდიტის საერთო ამოცანებიდან გამომდინარე, საჭიროა კორესპონდენციის ასლების განხილვაც შესაბამისი მასალის გასაცნობად.

საჭიროა გაანალიზდეს შესაბამისი ანგარიშები (ხელმძღვანელის მიერ წარდგენილი) და შეხვედრათა ჩანაწერები, რომლებიც დაკავშირებულია განსახორციელებელ აუდიტთან, როგორიცაა – ბიუჯეტის შედგენა, ოპერაციები, ხარჯების ანალიზი და პერსონალთან დაკავშირებული საკითხები, ასევე ნებისმიერი გარე აუდიტის შედეგები ან ხელმძღვანელობის მიერ განხორციელებული მიმოხილვა, ასევე შესრულებული ღონისძიებები. მაგალითები შესაძლოა მოიცავდეს ტექნიკურ-ეკონომიკური ეფექტურობის შესახებ ანგარიშებს ან საქართველოს კონსტიტუციის პალატის მიერ შედგენილ დასკვნას. ამგვარმა ანგარიშებმა აუდიტორს შესაძლოა მისცეს რაიმე მინიშნება, ასევე მასში წარდგენილ იქნება არსებული პრობლემების რეზიუმე, შეთავაზებული რეკომენდაციები და მათი განხორციელების შემთხვევაში მიღწეული შედეგები.

ობიექტის დათვალიერება შიდა აუდიტორებს შესაძლებლობას აძლევს, გაეცნონ მოცემულ სტრუქტურულ ქვედანაყოფს (ერთეულს) ან/და დაწესებულებისადმი დაქვემდებარებულ ერთეულს, მის ძირითად საქმიანობასა და თანამშრომლებს. ეს ასევე შესაძლებლობას აძლევს აუდიტის ჯგუფს, დასვას შეკითხვები და დააკვირდეს ერთეულის საქმიანობას. აუდიტორებს ხშირად საყვედურობენ, რომ ისინი მთელ თავიანთ დროს ბუღალტრულ აღრიცხვაში ან ადმინისტრაციულ ოფისში ატარებენ და აუდიტს ისე ახორციელებენ, რომ ცხადი წარმოდგენა არ აქვთ იმ საქმიანობის შესახებ, რომელთან

დაკავშირებითაც ხორციელდება აუდიტორული შემოწმება. ამის გამო, შესაძლოა მნიშვნელოვანი საკითხი იქნეს გამოტოვებული აუდიტორის მიერ წარდგენილ საბოლოო ნაშრომში. აღნიშნული დათვალიერების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებები უნდა აისახოს აუდიტორის სამუშაო დოკუმენტებში. სავალდებულოა აგრეთვე აუდიტის ობიექტის პროცედურების შესრულებაზე დაკვირვების განხორციელება და აღნიშნულის დოკუმენტირება.

დისკუსია კონკრეტულ აუდიტთან დაკავშირებულ თანამშრომლებთან დისკუსიების გამართვა იმ

სფეროში მომუშავე თანამშრომლებთან, რომლის აუდიტორული შემოწმებაც მიმდინარეობს, გამოსადეგია, რათა დადგინდეს ნებისმიერი პრობლემატური საკითხი, სტრუქტურული ქვედანაყოფის (ერთეულის) ან/და დაწესებულებისადმი დაქვემდებარებული ერთეულის საქმიანობის შედეგები და დაგეგმილი ცვლილებები ან რეორგანიზაცია. შეკითხვები უნდა დაისვას წინასწარ განხილული მონაცემების ან ობიექტის დათვალიერების დროს განხორციელებული დაკვირვებების საფუძველზე.

ობიექტზე გამოკვლევა არის პირველი შეხება აუდიტს დაქვემდებარებულ სუბიექტთან ნებისმიერი სახის მიმოხილვის ჩატარების მიზნით; ამ დროს ხელმძღვანელობა ხვდება აუდიტის ჯგუფს და მოცემული აუდიტის შესასრულებლად გამოყოფილ აუდიტორებს პირველი შეხება აქვთ შესამოწმებელ სტრუქტურულ ქვედანაყოფთან (ერთეულთან) ან/და დაწესებულებისადმი დაქვემდებარებულ ერთეულთან. შესაძლებელია, რომ ამ ეტაპზე წარმოიშვას პრობლემები ან გაუგებრობა. თუმცა სასურველია, რომ ეს საკითხები აუდიტის დაწყების შესახებ წერილის წარდგენის დროს გადაიჭრას. სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელმა შესაძლოა ყოველთვის არ იცოდეს, რა აინტერესებთ შიდა აუდიტორებს, ან შესაძლოა შიდა აუდიტორებს სწორი წარმოდგენა არ ჰქონდეთ სტრუქტურული ერთეულის შესახებ, წინასწარ განხორციელებული დაგეგმვის მიუხედავად.

შესაბამისად, შესაძლოა საჭირო გახდეს დაგეგმილი მიმოხილვის, აუდიტორული პროცედურების ან მთლიანად აუდიტის მოქმედების სფეროს შეცვლა ცი. ასეთ შემთხვევაში ხელმძღვანელი აუდიტორი უნდა დაუკავშირდეს შიდა აუდიტის სუბიექტის უფროსს მითითებების მისაღებად.

მთლიანად შიდა აუდიტის სამსახურის თანამშრომლების რაოდენობისა და აუდიტის დაწყების შესახებ წერილის შინაარსის გათვალისწინებით, მიმოხილვა შესაძლოა ჩაატაროს ერთმა ან რამდენიმე შიდა აუდიტორმა. ერთ-ერთი მათგანი შიდა აუდიტის სუბიექტის უფროსის მიერ ყოველთვის დასახელებულ უნდა იქნეს შიდა აუდიტის ჯგუფის ხელმძღვანელ აუდიტორად, რომლის პასუხისმგებლობა გულისხმობს ადგილზე აუდიტორულ გადაწყვეტილებათა მიღებას. ჩვეულებისამებრ, ხელმძღვანელი აუდიტორის პასუხისმგებლობა ეკისრება მთავარ აუდიტორს აუდიტორთა შემადგენლობიდან, მაგრამ ეს პასუხისმგებლობა როტაციის პრინციპით უნდა დაეკისროთ სხვა აუდიტორებსაც, რათა ნაკლებად გამოცდილ აუდიტორებს მიეცეთ აუდიტის პროცესის ხელმძღვანელობის გამოცდილება.

ჩვეულებისამებრ, ობიექტზე (შიდა აუდიტის ობიექტის ტერიტორიაზე) გამოკვლევას თავდაპირველად ერთი ან ორი დღე ეთმობა. უფრო ფართო მიმოხილვის შემთხვევაში გამოკვლევა შესაძლოა განხორციელდეს ცალკე, წინასწარი ვიზიტის დროს, იმდრომდე, სანამ აუდიტორი განახორციელებს ძირითად პროცედურებს და ჩაატარებს ანალიტიკურ სამუშაოს. ორივე შემთხვევაში განხორციელებული სამუშაო, აგრეთვე მონაცემების რეზიუმეები, რომ-

ლებიც შეგროვდება ობიექტზე გამოკვლევის დროს, უნდა აისახოს აუდიტორის სამუშაო დოკუმენტებში. მოპოვებულ უნდა იქნეს ძირითადი ანგარიშებისა და არსებული წერილობითი სახით ჩამოყალიბებული პროცედურების ასლები, ჩანაწერების რეზიუმე და ყველა გასაუბრებისა და ობიექტის დათვალიერების დროს განხორციელებული დაკვირვებები, რომლებიც დოკუმენტირებულ იქნა. ამასთან, ყველა სისტემის ან პროცესისათვის უნდა მომზადდეს დიაგრამები.

ობიექტზე განხორციელებული გამოკვლევა ასევე არის საშუალება, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელია ახალი და ინოვაციური მიდგომების განსაზღვრა აუდიტის ჩასატარებლად. მსგავსი ახალი მეთოდები გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შეცვლილი პროცედურების ან სამუშაო პირობების ფონზე. მაგალითად, რომელიმე ფუნქცია, რომლის შესრულებაც წარსულში არაავტომატიზებულად ხდებოდა, ახლა უკვე ავტომატიზებულია (ხორციელდება გარკვეული ტექნოლოგიური ინოვაციების მეშვეობით). საჭიროა სქემების შედგენა ძირითადი პროცესების, საკონტროლო რისკებისა და შიდა კონტროლის მექანიზმების აღწერასათვის. ოპერაციათა სერიებისა და მონაცემების შემაჯამებელი გრაფიკული გამოხატულების მეშვეობით დიაგრამები ასახავს რთულ სისტემებს, პროცესებსა და კონტროლის მექანიზმებს.

მრავალი მიდგომა არსებობს დიაგრამების შესამუშავებლად, მაგრამ დიაგრამებში აუცილებლად უნდა აისახოს სხვადასხვა საოპერაციო კომპონენტებს შორის არსებული კავშირი და კონტროლის ის მექანიზმები, რომლებიც პროცესში არსებობს. მათზე მუშაობის დასრულების შემდეგ დიაგრამები აუდიტორის მუდმივი სამუშაო დოკუმენტის ნაწილი ხდება მოცემული სტრუქტურული ქვედანაყოფის (ერთეულის) ან/და დანესებულებისადმი დაქვემდებარებული ერთეულისათვის. ეს ასევე ხელს შეუწყობს იმ მოთხოვნების შესრულებას, რომელთა მიხედვითაც დანესებულებებმა უნდა აწარმოონ დოკუმენტაცია და ასახონ შიდა კონტროლის მექანიზმები. მრავალ შემთხვევაში შიდა აუდიტის სუბიექტის თანამშრომელს შესაძლოა დიაგრამები მომზადებული ჰქონდეს წინა მიმოხილვის ფარგლებში და მხოლოდ განახლება იყოს საჭირო. ზოგჯერ თვითონ დანესებულებას აქვს მომზადებული შიდა დიაგრამები პროცედურების დოკუმენტირების ან სხვა რაიმე მიზნით. ეს დიაგრამები, რა თქმა უნდა, გამოყენებულ უნდა იქნეს, მაგრამ აუდიტორი უნდა დარწმუნდეს, რომ ისინი სწორი და განახლებულია.

შიდა აუდიტის ფარგლებში ობიექტზე გამოკვლევის განხორციელების მიზანია იმ მოსაზრებების რეალურობის გადამოწმება, რომლებიც აუდიტის წინასწარი დაგეგმვის დროს გაკეთდა. ამას თან, აუცილებელია ძირითადი სისტემებისა და პროცესების შესწავლა, რადგან ის ინფორმაცია, რომელსაც აუდიტის წინასწარი დაგეგმვა ეფუძნება, ხშირად არ არის სრულყოფილი. ეს არის მნიშვნელოვანი ეტაპი, როდესაც მოცემული აუდიტის შესასრულებლად გა-

მოყოფილი აუდიტის ჯგუფს შეუძლია ცვლილებები შეიტანოს მის მიერ დაგეგმილი აუდიტის მასშტაბსა და ამოცანებში.

უფრო მასშტაბური აუდიტორული შემოწმებების დროს ხშირად უმჯობესია, რომ აუდიტის სუბიექტის უფროსი ენვიონს ჯგუფს, რომელიც ობიექტზე ახორციელებს გამოკვლევას და განიხილოს მიღწეული შედეგები. ამ გზით შესაძლებელი იქნება ყველა იმ ცვლილების შეტანა აუდიტის მოქმედების სფეროში, რომლებიც ხელმძღვანელობის თანხმობას მოითხოვს. ობიექტზე ყოფნის შედეგად შესაძლებელია პასუხი გაეცეს პოტენციურ შეკითხვებს, რომლებიც შესაძლოა შემდგომ წამოიჭრას. შიდა აუდიტორი შესაძლოა აღმოჩნდეს ისეთ სიტუაციაში, როდესაც ობიექტზე განხორციელებული გამოკვლევის შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით აუდიტის ჯგუფმა შესაძლოა განახორციელოს წინასწარ დაგეგმილი აუდიტის მოქმედების სფეროს კორექტირება ან კონკრეტული აუდიტის სამუშაოს მთლიანად გაუქმება. ზოგჯერ წინასწარ დაგეგმვის მონაწილე აუდიტის ჯგუფი შესაძლოა დაუკავშირდეს შემოწმების ობიექტს, რომელიც დიდი მანძილით არის დაშორებული და მიიღოს ინფორმაცია აუდიტორისათვის საინტერესო სფეროში ცვლილებების არარსებობის შესახებ. აუდიტის ჯგუფის ადგილზე მისვლის შემდეგ, ობიექტზე განხორციელებული გამოკვლევის შედეგად შესაძლოა მნიშვნელოვანი ცვლილებები გამოვლინდეს, მაგალითად, როგორცაა ახალი საინფორმაციო სისტემის დანერგვა, რაც მთლიანად ცვლის კონტროლის გარემოს და შესაძლოა საჭირო იყოს, რომ შიდა აუდიტის ჯგუფმა კიდევ ერთი სპეციალისტი გამოყოს პროექტზე სამუშაოდ, რაც განაპირობებს კორექტირებას როგორც პერსონალით დაკომპლექტებაში, ისე აუდიტორული ტესტირების სტრატეგიაში. სხვა შემთხვევაში აუდიტის ჯგუფმა შესაძლოა დაადგინოს, რომ მომხდარი ცვლილებები უმნიშვნელოა და დაგეგმილი აუდიტი უნდა გაუქმდეს ან გადაიდოს. თუმცა უმეტესწილად ობიექტზე განხორციელებული გამოკვლევა აუდიტის ჯგუფს დამატებით მონაცემებს აძლევს, რაც დაეხმარება მას, ცვლილებები შეიტანოს დაგეგმილ პროცედურებში. შიდა აუდიტის ფარგლებში ობიექტზე განხორციელებული გამოკვლევა გამოყენებულ უნდა იქნეს დოკუმენტირების მიზნით ან მუდმივი სამუშაო ფაილის გასაახლებლად. იმ შემთხვევაში, თუ ობიექტზე არ იმყოფება აუდიტის სამსახურის ხელმძღვანელობა, გამოკვლევის შედეგები წერილობითი ფორმით უნდა შეჯამდეს და ელექტრონული ფოსტით გაგზავნოს ობიექტის უფროსს, რა შემთხვევაშიც იგულისხმება, რომ უფროსი გაეცნო მოცემულ დასკვნას.

აუდიტი ორგანიზებული და განხორციელებული უნდა იქნეს თანმიმდევრულად, თვითნებური ან არასაჭირო პროცედურების მინიმუმამდე შემცირების მიზნით. დახმარებისა და მითითებების მისაცემად შიდა აუდიტორებმა უნდა გამოიყენონ ე.წ. აუდიტის პროგრამები, რათა აუდიტის პროცედურები შეასრულონ თანმიმდევრულად და ეფექტიანად.